

ПРОФЕСОР Ю.І.КАРХАНІН – ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФІЗИК
ТА ОДИН ІЗ ЗАСНОВНИКІВ РАДІОФІЗИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
КИЇВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. Т.Г.ШЕВЧЕНКА.

У січні 2023р. минуло 30 років з дня смерті видатного вченого і педагога, завідувача кафедри фізики напівпровідників, у 1954 – 1963 роках декана радіофізичного факультету Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка професора Юрія Івановича Карханіна (фото1).

Юрій Іванович народився 29 квітня 1911 року у м. Кобеляки Полтавської області [1]. У 1937 році закінчив фізико – математичний факультет Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка за спеціальністю «електрофізика» та був прийнятий до аспірантури за отриманим фахом.

Фото 1

Фото 2

Після аспірантури Ю.І.Карханіна було запрошено для викладацької роботи на фізичному факультеті КДУ – він працював асистентом та заступником декана фізичного факультету до 1941р., коли, через вторгнення на нашу землю німецько - фашистських загарбників, йому довелось залишити університетські аудиторії через службу в діючій Радянській армії у званні гвардії капітана (фото2). За відмінне виконання завдань командування у воєнний період Ю.І.Карханін був нагороджений орденом Червоної Зірки та трьома медалями.

У 1946 році Юрій Іванович повернувся до рідного університету і продовжив педагогічну діяльність на посадах старшого викладача та доцента, поєднуючи цю роботу з науковою (фото3), що дозволило йому у 1955 році захистити кандидатську дисертацію на тему «Дослідження люмінесценції закису міді».

Слід згадати, що в той час, працюючи на фізичному факультеті, доцент Ю.І.Карханін був одним з організаторів створення в КДУ радіофізичного факультету (сучасна назва «факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем»), що був заснований у 1952 році у зв'язку з необхідністю підготовки кваліфікованих інженерів для військово – промислового комплексу.

Фото 3

Повертаючись до створення радіофізичного факультету, провідних викладачів якого можна побачити на фото4, слід згадати, що його деканом у найвідповідальніший період становлення з 1954 до 1963 року був Юрій Іванович.

Фото 4

Він був нагороджений медаллю «За трудову відзнаку», а в його характеристиці, підписаній проректором КДУ 30 березня 1955 року, читаємо такі слова: «Карханін Ю.І. є одним з кращих співробітників факультету, гарним викладачем, який глибоко знає фізику, скромною і чуйною людиною, користується заслуженим авторитетом серед студентів та співробітників факультету».

Юрій Іванович був всебічно обдарованою людиною – він захоплювався фотографією, робив настільки якісні фото, що одне з них «Річка Стрижень на Чернігівщині», після отримання призового місця на першій українській фотовиставці у 1936 році, Державним видавництвом «Мистецтво» було видане поштовою карткою (фото5).

Фото 5

Розповідаючи про Юрія Івановича, не можна не згадати його родину, яка стала початком династії радіофізиків – напівпровідниківців. Його донька, яку разом з батьками бачимо на фотоб – кандидат фізико-математичних наук Ольга Юріївна Борковська - після закінчення радіофізичного факультету працювала в інституті фізики напівпровідників на посаді старшого наукового співробітника. Онука Юрія Івановича - Людмила Володимирівна Борковська – доктор фізико-математичних наук, у теперішній час працює провідним науковим співробітником того ж інституту фізики напівпровідників імені В.Є. Лашкарьова НАН України.

Фото 6

Дружина Ю.І.Карханіна Неоніла Яківна працювала старшим викладачем кафедри фізики напівпровідників. На фото7 вона разом з співавтором цієї доповіді проводять лабораторне заняття у лабораторії технології напівпровідникових матеріалів зі студентами радіофізичного факультету КДУ.

Після організації кафедри перед Неонілою Яківною було поставлене завдання по створенню нового курсу «Технологія напівпровідникових матеріалів», яке вона виконала настільки успішно, що крім самого курсу розробила також лабораторний практикум з цієї дисципліни та написала підручник «Технологія напівпровідникових матеріалів», який був виданий у 1961 році.

Фото 7

На фото 8 бачимо подружжя Карханіних з онуком Сергієм.

Фото 8

Ми впевнені, що більшість учнів Юрія Івановича після його смерті, яка сталась 28 січня 1993 року з глибокою вдячністю та теплотою згадували розмови з ним на виробничі, а інколи і особисті теми, або при обговоренні отриманих результатів та плануванні майбутніх експериментів.

Такі розмови, в основному, відбувались на кафедрі, а бувало, що разом з Неонілою Яківною у них вдома у комунальній квартирі на останньому поверсі 4 - поверхового будинку неподалік університету. С того часу минуло вже багато років, але інколи дуже хотілось би порадитись с цими чуйними, добрими людьми, почути їх голоси, згадати про роботу на радіофізичному факультеті. Але, нажаль, зараз це можливо зробити тільки у спогадах.

На завершення автори вважають своїм приємним обов'язком висловити щирю подяку онукам Карханіних Сергію та Людмилі Борковським за надання фотоматеріалів з родинного архіву, без яких цієї доповіді могло б і не бути.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карханін Ю.І. /А.І.Шушківський // Енциклопедія сучасної України. т.12 [електронний ресурс] / - К: інститут енциклопедичних досліджень НАН України. 2012. – режим доступу: <https://esu.com.ua/article-10195>.
2. Завод «Ленинская Кузница» /А.Б.Байбаков, Р.С.Кац. – Киев: Гостехиздат УССР, 1962 г. – 174 с.